

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Klinika
Moters fiziologiniai ir pataloginiai pokyčiai dėl amžiaus 8 kreditai (212 val.)	Medicina (06 B)	Medicinos	Akušerijos ir ginekologijos
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	1 kreditas (27 val.)	Individualus darbas	7 kreditai (185 val.)

Dalyko anotacija:

Dalyko tikslas: įsisavinti moters fiziologinius ir pataloginius pokyčius nuo menarchės iki menopauzės bei laikotarpiu po menopauzės

Tematika. Moters lyties organų anatomija ir fiziologija. Kiaušidžių sandara, folikulų brendimas, ovuliacija, kiaušidėse gaminami hormonai. Kiaušintakio sandara. Gimdos topografija, išorinė gimdos sandara, padėtis ir fiksacija, gimdos raiščiai (*lig. latum uteri, lig. teres uteri, lig. transversum cervicis, lig. pubocervicale, lig. sacrouterinum, lig. rectouterinum*). Gimdos padėtys. Gimdos gleivinės cikliniai pokyčiai. Makšties išorinė ir vidinė sandara. Išoriniai moters lyties organai (gaktos pakyla, didžiosios ir mažosios lytinės lūpos, varputė, makšties priengis, priengio liaukos). Tarpvietės ribos ir raumenys.

Moters lytiniai hormonai. Hormonų biosintezė, metabolizmas ir veikimo mechanizmas. Gonadotropinių hormonų struktūra. Endokrininis mėnesinių ciklo reguliavimas. Reprodukcinės sistemos cikliškumas, lytinis ciklas ir jo tarpsniai.

Vaikų ir paauglių ginekologijos ypatumai. Vulvos ir makšties ligos mergaitėms. Lytinio brendimo sutrikimai – priešlaikinis brendimas, vėluojantis brendimas. Mėnesinių ciklo sutrikimai brendimo laikotarpiu, mergaičių gydymo hormonais ypatumai.

Fiziologiniai moters organizmo pokyčiai nėštumo metu (lyties organų, širdies ir kraujagyslių sistemos, virškinimo sistemos, kvėpavimo sistemos, kaulų ir raumenų sistemos, kraujo pokyčiai). Makšties floros pasikeitimas nėštumo metu, makšties kandidozė, bakterinė vaginozė. Besimtomė bakteriurija nėštumo metu. Gimdymas. Gimdymo fiziologija – gimdymo laikotarpiai, gimdymo biomechanizmas, priežiūra gimdymo laikotarpiais. Laikotarpis po gimdymo – fiziologiniai pokyčiai (gimdos, makšties, tarpvietės, krūtų, inkstų ir šlapimo išskyrimo sistemos). Laikotarpio po gimdymo patologija – pieno sąstovis, endometritas, mastitas, sepsis.

Nevaisingumo priežastys, diagnostika, gydymas. Pagalbinio apvaisinimo galimybės Lietuvoje.

Perimenopauzės laikotarpis – pereinamasis laikotarpis nuo moters lytinio brandumo pabaigos iki senatvės pradžios. Jo metu vykstantys pokyčiai (perėjimas iki dalinio ar visiško nevaisingumo, nereguliarių mėnesinių ar amenorėjos, ovuliacijos sutrikimų, geltonkūnio funkcijos nepakankamumo ir anovuliacijos). Menopauzės apibrėžimas pagal PSO. Perimenopauzės, premenopauzės ir pomenopauzės sąvokų skirtumai. Mėnesinių ciklo sutrikimų pobūdis šiais laikotarpiais. Klimakterinio laikotarpio patogenezė. Natūralios menopauzės pradžia. Ankstyvos menopauzės

apibrėžimas, dažnis. Pogonadektominė (pokastracinė) menopauzė. Premenopauzės simptomatologija ir hormoniniai pokyčiai. Kiaušidėse ir antinksčiuose sintetinamų lytinių hormonų sumažėjimas, folikulus stimuliuojančio hormono (FSH) padidėjimas. Menopauzės endokrinologija. Postmenopauzės laikotarpis.

Veiksniai, turintys įtakos motės senėjimui. Biologinis ir neurovegetacinis sindromas. Moters gyvenimo kokybė klimakteriniu laikotarpiu.

Gydytojo bendravimo su brandaus amžiaus paciente ypatumai.

Ankstyvieji klimakterinio laikotarpio simptomai, jų trukmė. Ankstyvieji vazomotoriniai klimakterinio laikotarpio simptomai – karščio pylimas, gausus prakaitavimas, širdies plakimas, galvos svaigimas. Ankstyvieji psichologiniai klimakterinio laikotarpio simptomai – miego sutrikimai, atminties ir koncentracijos susilpnėjimas, energijos stoka, lytinio potraukio susilpnėjimas, išsiblaškymas, depresinės nuotaikos, nuovargis, silpnumas. Ankstyvųjų klimakso simptomų gydymas. Tarpiniai simptomai, susiję su šlapimo ir lytinių organų senėjimu (makšties sausumas, vulvos niežulys ir deginimas, įtampos šlapimo nelaikymas, skausmingi lytiniai santykiai, urogenitalinė atrofija. Estrogenų trūkumo sukelti moters kūno organų ir audinių pokyčiai. Vėlyvieji simptomai menopauzėje: širdies ir kraujagyslių sistemos ligos, osteoporozė, senatvinė silpnaprotystė, (Alzheimerio liga). Atipiniai menopauzės simptomai.

Širdies – kraujagyslių ligos ir menopauzė. Epidemiologiniai tyrimai, jų interpretacija ir pritaikymas klinikinėje praktikoje. Estrogenų vaidmuo širdies ir kraujagyslių ligų profilaktikai (poveikis lipidų apykaitai, cholesterolio koncentracijai, kraujagyslių tonusui ir kt.).

Osteoporozė: pirminės ir antrinės osteoporozės priežastys. Kaulų mineralų tankis. Kaulinio audinio retėjimo greitis. Kaulų lūžių rizikos veiksniai. Osteoporozės diagnozės kriterijai. Bendrosios osteoporozės profilaktikos priemonės.

Centrinė nervų sistema ir menopauzė. Alzheimerio liga. Alzheimerio ligos priežastys (geniniai pokyčiai, rūkymas, hipotirozė, depresija, smegenų trauma, estrogenų stoka).

Pakaitinė hormonų terapija (PHT). Pagrindiniai gydymo principai, esant pašalintai ir nepašalintai gimdai. Gydymo perimenopauzės laikotarpiu ypatumai. Gydymo pomenopauzės laikotarpiu ypatumai: estrogenų/progestagenų terapija nenutrūkstamu režimu. Rekomenduojami tyrimai prieš skiriant PHT (ginekologinis tyrimas makšties skėtikliais, bimanualinis tyrimas, gimdos kaklelio citologinis tyrimas, klinikinis krūtų ištyrimas, mamografija, ultragarsinis vidinių lytinių organų tyrimas, kūno masės įvertinimas, AKS matavimas). Klimakterinio amžiaus moterų, kurioms taikoma PHT, ištyrimo ir stebėjimo metodika. Specifinės sveikatos problemos, susijusios su menopauze.

Kontraindikacijos PHT vartojimui (krūties vėžys, nuo estrogenų priklausomi piktybiniai navikai, neaiškios kilmės kraujavimas iš vidinių lytinių organų, negydyta endometriumo hiperplazija, venų tromboembolinė būklė, giliųjų venų trombozė, plaučių tromboembolija, negydyta hipertenzija, aktyvi kepenų liga, žinomas padidėjęs jautrumas vaistui, porphyria cutanea tarda). PHT ir ekstragenitalinė moters patologija. PHT ir vėžio rizika. PHT ir osteoporozė. PHT bei širdies ir kraujagyslių ligų rizika. Aterosklerozės ir koronarinės širdies ligos vystymasis pomenopauzės laikotarpiu. PHT ir tulžies pūslės akmenligė. PHT ir endometriumo vėžio rizika. PHT ir krūties vėžys. PHT ir kiaušidžių vėžys. PHT ir gimdos kaklelio vėžys. PHT ir kolorektalinio vėžio rizika. PHT ir plaučių bei bronchų vėžio rizika. Alternatyvios gydymo priemonės, esant PHT vartojimo kontraindikacijų. Selektyvūs audinių estrogeninio aktyvumo reguliatoriai. Selektyvūs estrogenų receptorių modulatoriai. Fitoestrogenai, jų veikimo principas, skyrimo indikacijos. Gydymo veiksmingumo įvertinimas. Rekomendacijos kasmetinio įvertinimo pasirinkto PHT

būdo, vaisto dozės, vartojimo indikacijų.

Endometriumo vertinimas postmenopauzės laikotarpiu: indikacijos, diagnostinės priemonės. Gimdos gleivinės patologijos diagnostikos ir gydymo gairės pomenopauzės laikotarpio moterims. Pomenopauzinis kraujavimas iš gimdos ir gimdos gleivinės patologijos diagnostika. Endometriumo biopsijos indikacijos. Histerosonografijos indikacijos. Gimdos gleivinės vertinimo reikšmė pomenopauzės laikotarpio moterims, neįaučiančioms simptomų.

Rekomenduojama literatūra:

1. Onkoginekologija. Sudarytoja R. Nadišauskienė. Vadovėlis „Akušerija ir ginekologija“ V dalis. „Vitae ittera“, Kaunas. 2007. P. 159.
2. Akušerijos ir ginekologijos praktikos vadovas. Sudarytojai G. Drašutienė: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, - 546 p.
3. R. Žiobakas, G. Mečėjus, J. Zakarevičienė, D. Laužikienė, J. Ališauskas, G. Drašutienė. Gimdos gleivinės patologijos diagnostikos ir gydymo gairės pomenopauzės laikotarpio moterims // Medicinos teorija ir praktika, 2008, T. 14 (Nr. 1 Priedas), p.18-24.
4. Akušerija ir ginekologija šeimos gydytojo praktikoje. Sud. G. Drašutienė. Vaistų žinios, Vilnius, 2010, P. 776
5. Clinical Gynecologic Endocrinology and Infertility. Mark A. Fritz, Leon Speroff. Lippincott Williams & Wilkins, 2011. - 1439 p.
6. Menoragijų diagnostikos ir gydymo metodika (2013).
https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/Veiklos_sritys/Asmens_sveikatos_prieziura/Diagnostikos_metodikos_ir_rekomendacijos/Methodikos/Menoragijumetodika.pdf.
7. Practical Pediatric and Adolescent Gynecology. Paula J. Adams Hillard (Editor). Wiley-Blackwell, 2013, - 424.
8. Williams Obstetrics. F. G. Cunningham, K. J. Leveno, S. L. Bloom, C. Y. Spong, J. S. Dashe, B. L. Hoffman, B. M. Casey, J. S. Sheffield. 24th ed. Mc Grow Hill Education 2014.
<http://accessmedicine.mhmedical.com/book.aspx?bookID=1057>.
9. Ž. Bumbulienė, K. Venclavičiūtė, D. Ramašauskaitė, A. Arlauskienė, E. Bumbul, G. Drašutienė. Microbiological findings of vulvovaginitis in prepubertal girls // Postgraduate Medical Journal ISSN 0032-5473 2014, vol. 90, no 1059. p. 8-12.
10. Nevaisingumo diagnostikos ir gydymo metodika (2015).
https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/Veiklos_sritys/Asmens_sveikatos_prieziura/Diagnostikos_metodikos_ir_rekomendacijos/Methodikos/nevaisingumo_diagn_ir_gydymo_metodika.pdf.
11. Z. Bumbulienė, J. Klimasenka, D. Sragyte, J. Zakareviciene, G. Drasutiene. Uterine size and ovarian size in adolescents with functional hypothalamic amenorrhoea // Archives of disease in childhood, 2015, Vol: 100 Iss: 10, p. 948-951, ISSN 0003-9888, doi:10.1136/archdischild-2014-307504.
12. Williams Gynecology. 3rd Edition eBook PDF Free Download Edited by Hoffman, Schorge, Bradshaw, Halvorson, Schaffer and Corton Publisher: McGraw-Hill Education 2016.
<https://plus.google.com/+Booksfree4uTk-sza/posts/DmSDmP6BYm9>.

Konsultuojantys dėstytojai:**1. Gražina Drasutienė (prof. dr. HP):**

1. D. Bartkeviciene, I. Pilypiene, **G. Drasutiene**, R. Bausyte, M. Mauricas, M. Silkunas, I. Dumalakiene. Leukocytosis as a prognostic marker in the development of fetal inflammatory response syndrome // Libyan Journal of Medicine ISSN 1993-2820 2013, vol. 8. art no. 21674 (6 p.).
2. Ž. Bumbulienė, K. Venclavičiūtė, D. Ramašauskaitė, A. Arlauskienė, E. Bumbul, **G. Drasutienė**. Microbiological findings of vulvovaginitis in prepubertal girls // Postgraduate Medical Journal ISSN 0032-5473 2014, vol. 90, no 1059. p. 8-12.
3. T. Poskus, D. Buzinskiene, **G. Drasutiene**, N.E. Samalavicius, A. Barkus, A. Barisauskiene, J. Tutkuviene, I. Sakalauskaite, J. Drasutis, A. Jasulaitis, A. Jakaitiene. Haemorrhoids and anal fissures during pregnancy and after childbirth: a prospective cohort study // BJOG: An International Journal of Obstetrics and Gynaecology; 2014, Vol. 121, iss. 13. ISSN 1470-0328 p. 1666-1671, DOI: 10.1111/1471-0528.12838.
4. Z. Bumbulienė, J. Klimasenko, D. Sragyte, J. Zakareviciene, G. Drasutiene. Uterine size and ovarian size in adolescents with functional hypothalamic amenorrhoea // Archives of disease in childhood, 2015, Vol: 100 Iss: 10, p. 948-951, ISSN 0003-9888, doi:10.1136/archdischild-2014-307504.
5. Š. Grincevičienė, L. Kubilienė, K. Ivanauskas, **G.S. Drasutienė**, D. Ramašauskaitė, J. Grincevičius, J. Bernatoniene, A. Savickas. Experiences of community pharmacists advising pregnant women // International Journal of Clinical Pharmacy, 10 April 2015, p. 636-644. ISSN 2210-7703, DOI 10.1007/s11096-015-0111-6.
6. Z. Cerkienė, A. Usonienė, A. Amsiejienė, P. Sakalauskas, **G. Drasutiene**, D. Ramasauskaite. Impact of quantitative parameters, such as number of retrieved oocytes, number of transferred embryos and availability of surplus embryos for cryopreservation, on clinical pregnancy rates in ART // Gynecological Endocrinology, 2015, Vol. 31 (S1), p. 46-50, ISSN 0951-3590 (print), 1473-0766 (electronic), DOI: 10.3109/09513590.2015.1086507.
7. D. Bartkeviciene, I. Pilypiene, D. Ramasauskaite, J. Zakareviciene, D. Lauzikiene, M. Silkunas, R. A. Vankeviciute, B. Vaigauskaite, **G. Drasutiene**, I. Dumalakiene. Significance of C-reactive protein in predicting fetal inflammatory response syndrome // Ginekologia polska, 2015, Vol. 86 (12) p. 926-931.

2. Diana Ramašauskaitė (prof. dr.):

1. Ž. Bumbulienė, K. Venclavičiūtė, **D. Ramašauskaitė**, A. Arlauskienė, E. Bumbul, G. Drasutienė. Microbiological findings of vulvovaginitis in prepubertal girls // Postgraduate Medical Journal ISSN 0032-5473 2014, vol. 90, no 1059. p. 8-12.
2. Š. Grincevičienė, L. Kubilienė, K. Ivanauskas, G.S. Drasutienė, **D. Ramašauskaitė**, J. Grincevičius, J. Bernatoniene, A. Savickas. Experiences of community pharmacists advising pregnant women // International Journal of Clinical Pharmacy, 10 April 2015, p. 636-644. ISSN 2210-7703, DOI 10.1007/s11096-015-0111-62.
3. D. Laužikienė, **D. Ramašauskaitė**, T. LūžA, R. Lenkutienė. Pregnancy Induced Autoimmune Warm Antibodies Hemolytic Anemia: A Case Report. Geburtshilfe Frauenheilkd, 2015 Nov;75(11):1167-1171

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Z. Cerkiene, A. Usoniene, A. Amsiejene, P. Sakalauskas, G. Drasutiene, D. Ramasauskaite. Impact of quantitative parameters, such as number of retrieved oocytes, number of transferred embryos and availability of surplus embryos for cryopreservation, on clinical pregnancy rates in ART // Gynecological Endocrinology, 2015, Vol. 31 (S1), p. 46-50, ISSN 0951-3590 (print), 1473-0766 (electronic), DOI: 10.3109/09513590.2015.1086507. 5. D.Bartkeviciene, I.Pilypiene, D.Ramasauskaite, J.Zakareviciene, D.Lauzikiene, M.Silkunas, R.A.Vankeviciute, B.Vaigauskaite, G.Drasutiene, I.Dumalakiene. Significance of C-reactive protein in predicting fetal inflammatory response syndrome // Ginekologia polska, 2015, Vol. 86 (12) p. 926-931. 6. G. Opolskiene, S. Radzvilaite, D. Bartkeviciene, D. Ramasauskaite, J. Zakareviciene, G. Drasutiene. Pain Experience During Saline-Contrast Sonohysterography Differs Between Premenopausal and Postmenopausal Women // Journal of Clinical Ultrasound. Hoboken : John Wiley & Sons : Inc, 2016, Vol. 44, Iss. 5. p. 267-271. ISSN: 0091-2751 ; DOI: 10.1002/jcu.22291. 7. Akušerijos ir neonatologijos diagnostikos ir gydymo metodikos. https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/programos-ir-projektai/sveicarijos-paramos-programa/akuserijos-ir-neonatologijos-diagnostikos-ir-gydymo-metodikos.
<p>3.</p>	<p><u>Mindaugas Šilkūnas (doc. dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šragytė D, Šilkūnas M, Bartkevičienė D, Ališauskas J. Kiaušidžių perstimuliavimo sindromas: klinikinis atvejis // Sveikatos mokslai / Sveikatos apsaugos ministerija. Vilnius : Sveikata. ISSN 1392-6373. 2012, Vol. 22, nr. 5, p. 128-132. (Index Copernicus). 2. Isajeva J, Šilkūnas M, Drašutienė Gr, Bartkevičienė D. Features of the sexual life during pregnancy // Acta medica Lituanica. Vilnius : Lietuvos mokslų akademija. ISSN 1392-0138. 2012, vol. 19, nr. 2, p. 67-74. (Index Copernicus). 3. Bartkevičienė D, Pilypienė I, Drašutienė Gr, Bausytė R, Mauricas M, Šilkūnas M, Dumalakienė I. Leukocytosis as a prognostic marker in the development of fetal inflammatory response syndrome. // Libyan journal of medicine. 2013 Oct 24;8:21674. doi: 10.3402/ljm.v8i0.21674.(ISI) 4. Pilypienė I, Drazdienė N, Dumalakienė I, Vezbergienė N, Bartkevičienė D, Šilkūnas M, Bumbulienė Z. The Significance of Fetal Inflammatory Response Syndrome in Early and Later Adaptation of Premature Infants // Archives of Gynecology and Obstetrics DOI: 10.1007/s00404-014-3386-2, 2014 vol. 291, issue 1, p. 67-72. (ISI) 5. Bartkevičienė D, Pilypienė I, Ramašauskaitė D, Zakarevičienė J, Laužikienė D, Šilkūnas M, Vaigauskaitė B, Vankevičiūtė R. A, Drašutienė Gr, Dumalakienė I. Significance of C-reactive protein in prognosticating fetal inflammatory response syndrome // Ginekologia Polska . 2015 Dec;86(12):926-31.(ISI)
<p>4.</p>	<p><u>Daiva Bartkevičienė (doc.dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bartkevičienė D, Pilypienė I, Drašutienė Gr, Bausytė R, Mauricas M, Šilkūnas M, Dumalakienė I. Leukocytosis as a prognostic marker in the development of fetal inflammatory response syndrome. // Libyan journal of medicine. 2013 Oct 24;8:21674. doi: 10.3402/ljm.v8i0.21674.(ISI) 2. Pilypienė I, Drazdienė N, Dumalakienė I, Vezbergienė N, Bartkevičienė D,

	<p>Šilkūnas M, Bumbulienė Z. The Significance of Fetal Inflammatory Response Syndrome in Early and Later Adaptation of Premature Infants // Archives of Gynecology and Obstetrics DOI: 10.1007/s00404-014-3386-2, 2014 vol. 291, issue 1, p. 67-72. (ISI)</p> <p>3. Serapinas D, Bartkevičienė D, Obelenienė B, Narbekovas A. The effect of reproductive factors on chromosomal anomaly rate in subsequent pregnancies // Ciência e Técnica Vitivinícola. ISSN 0254-0223 2014, vol. 29, no. 10, p. 223-229. (ISI)</p> <p>4. Bartkevičienė D, Pilypienė I, Ramašauskaitė D, Zakarevičienė J, Laužikienė D, Šilkūnas M, Vaigauskaitė B, Vankevičiūtė R. A, Drašutienė Gr, Dumalakienė I. Significance of C-reactive protein in prognosticating fetal inflammatory response syndrome // Ginekologia Polska . 2015 Dec;86(12):926-31.(ISI)</p> <p>5. Žalimas A, Baušytė R, Bartkevičienė D, Drašutienė Gr, Jankevičius F, Ramašauskaitė D, Dumalakienė I. Nėščiujų ir jų partnerių šlapimo takų infekcijos reikšmė nėštumo eigai // Medicinos teorija ir praktika. 2015, t. 21, nr. 2.2. DOI: 10.15591, p. 239-242. (Index Copernicus).</p> <p>6. Opolskienė G, Radzvilaitė S, Bartkevičienė D, Ramašauskaitė D, Zakarevičienė J, Drašutienė Gr. Pain experience during sonohysterography (SCSH) differs in premenopausal and postmenopausal women // Journal of Clinical Ultrasound. 2016 Jun;44(5):267-71. doi: 10.1002/jcu.22291.(ISI)</p> <p>7. Serapinas D, Bartkevičienė D., Puišyte E., Machtejevienė E. Normal newborn with prenatal suspicion of X chromosome monosomy due to confined placental mosaicism. Archivos Argentinos de pediatría 2016; 114(5): e362-e365.(ISI)</p>
--	--

<p>Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypčių mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618)</p>

<p>Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof.dr. (HP) Algirdas Utkus:</p>
